

NOTA

NIEUWKERKEN-WAAS – GEMEENTEPARK 2018

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ERFPUNT – CEL ONDERZOEK

RAPPORTEN VAN ERFPUNT – CEL ONDERZOEK 104

OPDRACHTGEVER

Stad Sint-Niklaas, Grote Markt 1, 9100 Sint-Niklaas

PROJECT

Nieuwkerken-Waas – Gemeentepark 2018

PROJECTCODE AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED
2018D174

VOORAFGAANDE ARCHEOLOGIENOTA

<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/7178>

UITVOERDER PROJECT

Erfpunt – cel Onderzoek
OE/ERK/Archeoloog/2016/00101
Regentiestraat 63
9100 Sint-Niklaas

AUTEURS

Thierry Van Neste, Marjolijn De Puydt

WETENSCHAPPELIJKE BEGELEIDING

Erfpunt - cel Beheer

© Erfpunt – cel Onderzoek, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Erfpunt.

Erfpunt aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN 0778-3841

Erfpunt - cel Onderzoek

Regentiestraat 63

9100 Sint-Niklaas

Tel +32 (0)3 778 87 59

onderzoek@erfpunt.be

www.erfpunt.be

www.facebook.com/Erfpunt

<https://sketchfab.com/Erfpunt>

1. VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

In het kader van de geplande ontwikkeling van een gemeentelijk park in Nieuwkerken werd een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis hiervan werd een bijkomende prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven en proefputten uitgevoerd.

De prospectie met ingreep in de bodem vond plaats op 6 en 7 november 2018 en werd uitgevoerd door de cel Onderzoek van Erfpunt. Door middel van de sleuven werd 16,55% van het projectgebied onderzocht.

Na afronding van dit onderzoek kan gesteld worden dat het vooronderzoek als volledig beschouwd kan worden. Bijkomend vooronderzoek is niet meer nodig.

2. AANWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Binnen het perceel 368, in het oostelijke deel van het projectgebied, zijn er voornamelijk kuilen en paalkuilen aangetroffen. Bij het couperen van enkele van deze kuilen is gebleken dat de meeste van deze sporen archeologisch van aard zijn. Verder onderzoek binnen dit perceel is dus nodig. De aangetroffen sporen concentreren zich aan de noordelijke, oostelijke en zuidelijke randen van het perceel. Mogelijk maken deze sporen deel uit van de periferie van de Romeinse nederzetting die zich verder naar het zuiden uitstrekt (Wallenhofwijk). Hoewel de aanwezigheid van een waterput niet werd vastgesteld tijdens het sleuvenonderzoek, is het wel waarschijnlijk dat deze aanwezig zal zijn. Aangezien waterputten zich op enige afstand van de gebouwen kunnen bevinden, wordt geadviseerd om het gehele perceel – met uitzondering van de bolle akkergrachten en het te behouden pad aan de zijkanten – vlakdekkend te onderzoeken ($\pm 3777,4 \text{ m}^2$).

Perceel 365A is gescheiden van perceel 368 door een in onbruik geraakte bolle akkergracht, de grens met perceel 356A wordt gevormd door een laatste restant van een grotendeels opgevulde bolle akkergracht. Ten oosten van deze laatste gracht zijn er 6 crematiegraven, enkele (paal)kuilen en een greppel aangetroffen. Deze sporen kunnen vermoedelijk eveneens in de Gallo-Romeinse periode geplaatst worden.

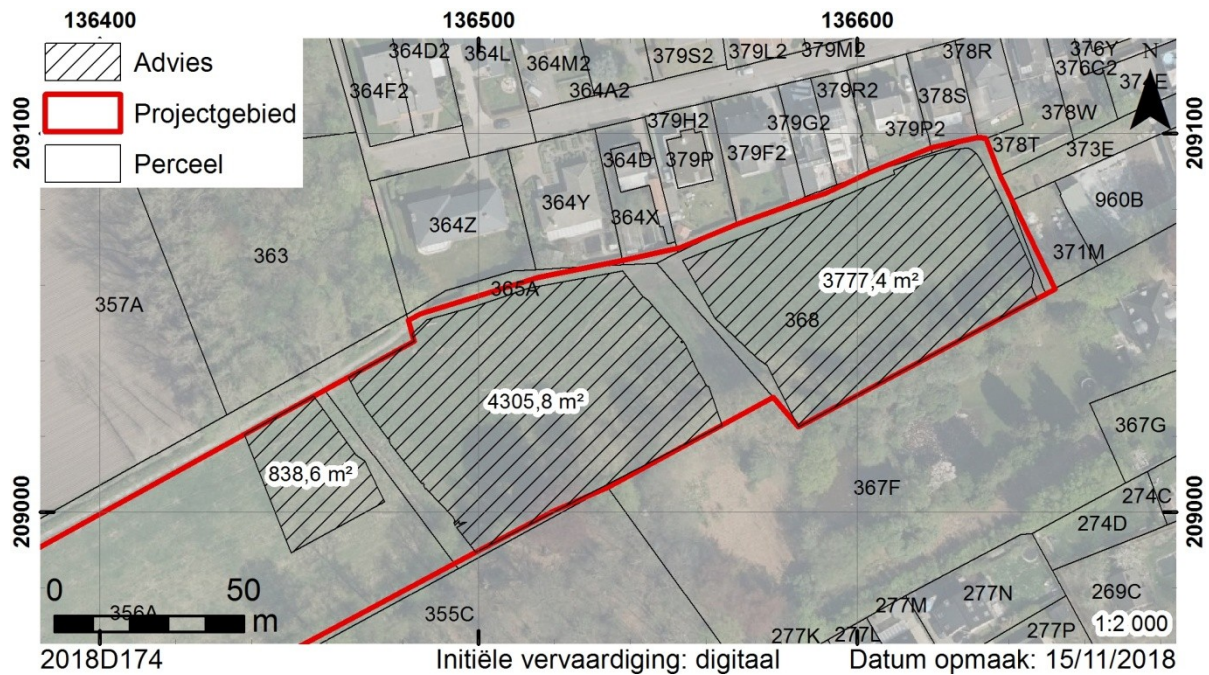
Onderzoek van graven uit de Romeinse tijd heeft aangetoond dat het bijzonder moeilijk is om een patroon te ontdekken in de locatie van de graven: grote groepsbegraafplaatsen (> 25 graven) zijn duidelijk in de minderheid, daarnaast komen kleinere grafveldjes voor (< 25 graven) waarbij sprake kan zijn van meerdere clusters, als laatste komen ook

individuele graven (veldgraven) voor.¹ Aangezien tijdens het onderzoek meerdere graven dicht bij elkaar gevonden werden, kan gesteld worden dat hier minstens sprake is van een grafveld in plaats van individuele veldgraven. Gezien de aard van het huidige onderzoek en de typerende onregelmatige spreiding van brandrestengraven is het niet mogelijk om nu reeds te bepalen of het een klein (< 25), dan wel groot (> 25) grafveld betreft. De huidige gegevens lijken echter te wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een minimum van een tot enkele tientallen graven die verspreid kunnen liggen over dit perceel. Omwille hiervan, alsmede door de aanwezigheid van paalsporen in het oostelijke deel van dit perceel, kan gesteld worden dat de zone tussen de twee bolle akkergrachten volledig onderzocht moet worden ($\pm 4305,8 \text{ m}^2$).

Het archeologische vlak ligt op het westelijke perceel duidelijk lager dan elders binnen het projectgebied. Tevens werden hier opvallend minder archeologisch relevante sporen aangetroffen. Hoewel dit mogelijk verklaard kan worden door verstoringen die teweeggebracht werden door de boomwortels van de recent verwijderde populieren, lijkt het gebrek aan sporen eerder te wijzen op een historische realiteit. Hoewel dit nooit met zekerheid uitgesloten kan worden, lijkt het weinig waarschijnlijk dat op perceel 356A nog brandrestengraven of andere relevante archeologische sporen aanwezig zullen zijn. Een uitzondering hierop wordt gevormd door de paalsporen in de noordoostelijke hoek van het perceel. Het lijkt dan ook interessant om minstens deze zone nog verder te onderzoeken ($\pm 838,6 \text{ m}^2$).

De meeste sporen konden niet gedateerd worden. Diegene die wel gedateerd konden worden, konden slechts ruim gedateerd worden in de metaaltijden en/of Gallo-Romeinse periode. De aanwezigheid van een uitgebreide Gallo-Romeinse site (Wallenhof) ten zuiden van het projectgebied doet vermoeden dat het hier Gallo-Romeinse sporen betreft. Vermoedelijk betreft het hier de periferie van een erf in combinatie met een grafveld.

¹ De Clercq 2009, 347-359.

Kaart 1. Advies voor het vervolgonderzoek.

3. WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

De aanwezige paalsporen en graven doen vermoeden dat binnen het projectgebied de periferie van een relatief ruime Romeinse nederzetting aanwezig is. Aangezien deze site (Wallenhofwijk) slechts deels onderzocht kon worden, kan verder onderzoek van de graven en paalsporen mogelijk nog belangrijke informatie opleveren aangaande de datering/fasering en inrichting van de nederzetting. Aan de gang zijnd onderzoek in de Wallenhofwijk bracht reeds gebouwplattegronden uit verschillende perioden (2de-3de eeuw) aan het licht, deze fasering kan mogelijk weerspiegeld worden in het aangetroffen grafveld.

4. IMPACTBEPALING

Er zullen slechts plaatselijk ernstige ingrepen in de grond plaatsvinden. Het betreft hier voornamelijk een onderhoud en plaatselijke uitbreiding van de bestaande bolle akkergrachten. Het grootste gevaar komt echter van de verschillende bomen die aangeplant gaan worden. De wortels van deze bomen zullen over verloop van tijd de aanwezige archeologische sporen volledig verstoren, waardoor de archeologische site alsnog verloren zal gaan. De impact van boomwortels kon duidelijk worden vastgesteld op perceel 356A, waar de ondergrond op vele plaatsen ernstig verstoord werd door boomwortels. Algemeen kan dan ook gesteld worden dat de geplande inrichting als park alsnog een ernstige impact zal hebben op de (structurele eenheid van de) archeologische site.

5. BEPALING VAN MAATREGELEN

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden de aanwezigheid van paalsporen en crematiegraven vastgesteld. Aangezien de geplande ontwikkeling van het projectgebied een ernstige impact zal hebben op de aanwezige archeologische sporen en een behoud *in situ* niet mogelijk is, dient het archeologisch erfgoed onderzocht te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek.

5.1. AFBAKENING

De site is kadastraal gekend onder Sint-Niklaas, Afdeling 8, Sectie B, percelen 356A, 365A en 368. Rekening houdende met de aanwezige sporen en de geplande inrichtingswerken dient een zone van $\pm 8921,74 \text{ m}^2$ vlakdekkend onderzocht te worden. De hoogte van het archeologische vlak varieert tussen 11,98 en 13,25 m TAW. Op basis van het huidige onderzoek kan gesteld worden dat het gaat om een site zonder complexe verticale stratigrafie, waarbij slechts één vlak dient aangelegd te worden.

5.2. DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN

De doelstelling van het onderzoek zal gericht zijn op het verkrijgen van een inzicht in de aangetroffen site. Door middel van het onderzoek kan meer informatie verkregen worden over de datering van de nederzetting en de ruimtelijke indeling van de site. Om deze doelstelling te behalen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat is de aard en de omvang van de archeologische site?
- Is er een bepaalde ruimtelijke/functionele inrichting waarneembaar? Zo ja, is er een waarneembare fasering aanwezig?
 - o Zijn er plattegronden van gebouwen terug te vinden op het terrein? Zo ja, over welke types van gebouwen gaat het?
 - o Wat was de functie van de nederzetting?
 - o Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten? Zo ja, welke?
- Welke categorieën van culturele artefacten zijn aanwezig?
 - o Welke gegevens kunnen worden ontleend uit de aangetroffen materiële cultuur?
 - o Kunnen we uitspraken doen over lokale productie of handelsnetwerken, over voedselpatronen, de bestaanseconomie,...?

- Hoe kaderen de resultaten van het uitgevoerde onderzoek in ruime zin in het beeld van de Romeinse tijd en de middeleeuwen in Nieuwkerken, Sint-Niklaas en het Waasland?
- Kunnen er uitspraken gedaan worden over de invloed van het landschap en/of de landschappelijke context op de indeling van de nederzetting(en)?
 - Is er een evolutie in de landschappelijke context (flora, fauna, indeling van het land, ...) zichtbaar? Zo ja, kan bepaald worden in welke mate de mens hierin een rol speelde (exploitatie, domesticatie, introductie van soorten, pollutie en verstoring,...)?
 - Kunnen er uitspraken gedaan worden omtrent de agrarische activiteiten die aan de basis liggen van de nederzetting?
 - Kan er een verband gelegd worden tussen de verbouwde gewassen en de bodemgesteldheid?
- Kunnen er uitspraken gedaan worden over de structuur van de lokale samenleving? Kunnen er uitspraken gedaan worden over de status van de bewoners van de nederzetting(en) binnen hun samenleving?
- Zijn er sporen met mogelijke rituele deposities? Hoe zijn deze deposities samengesteld en welke elementen wijzen in de richting van het sacrale karakter?
- Welke informatie kunnen we verkrijgen van de aanwezige graven?
 - Hoe zijn de grafdeposities samengesteld en wat zegt dit over de begrafenisrituelen en de kijk op de dood?
 - Is er een invloed van de (beschikbaarheid van de) materiële cultuur op de grafrituelen zichtbaar?
 - Is er een (mogelijke) sociale differentiatie zichtbaar binnen de grafcontexten?
 - Hoe zijn de graven/het grafveld ten opzichte van de nederzetting gesitueerd?
 - Kan er een chronologie/fasering opgesteld worden binnen het grafveld?

5.3. OPGRAVINGSSTRATEGIE

5.3.1. Aanleg vlakken

De afgraving gebeurt door een kraan waarvan de bakbreedte minstens 2 m bedraagt. De opengelegde opgravingvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materiaal.

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingploeg(en) anderzijds.

Het staat de veldwerkleider vrij om te bepalen of de opgraving zal gebeuren in één of meerdere opgravingputten. De omvang van iedere put is dusdanig dat er een goed ruimtelijk inzicht is en dat alle plannen naadloos aansluiten tot één overzichtelijke allesporenkaart van het hele terrein.

Er moeten maatregelen genomen worden tegen overlast door regen- en/of grondwater, die niet schadelijk zijn voor het bodemarchief.

Voorafgaand aan het vlakdekkend onderzoek wordt het peil van de grondwatertafel bepaald. Indien de registratie van sporen gehinderd wordt door een hoge grondwaterstand wordt er lijnbemaling voorzien. Waterputten en andere diepe sporen worden met bemaling opgegraven indien de onderkant van de sporen zich meer dan 30 cm onder de huidige grondwatertafel bevindt. Om hierover uitsluitsel te krijgen wordt de diepte van deze sporen met een boor bepaald.

In zones waar bemaling een schaderisico impliceert wordt de haalbaarheid voorafgaandelijk afgetoetst d.m.v. een risicoanalyse.

Bij de plaatsing van bemaling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van dit bodemarchief en de op te graven zones.

5.3.2. Contextgebonden bepalingen

Het onderzoek dient uitgevoerd te worden conform de *Code Goede Praktijk*. Bij het aantreffen van bepaalde contexten dienen volgende bepalingen in acht genomen te worden:

- Grachten:

Indien er grachten aangetroffen worden, dienen voldoende profielen gemaakt te worden. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig omgespit waarbij eventuele vondsten geregistreerd worden. Bij omvangrijke grachten wordt de vulling onder toezicht van de vergunninghouder machinaal verwijderd. Na het verwijderen van de vulling dient speciale aandacht besteed te worden aan het

herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen die deel uitmaakten van zowel de bouw als de werking van de gracht.

- Waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek en dateringonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de wetgeving inzake veiligheid. Indien er grote coupes gemaakt dienen te worden, wordt de werkwijze vooraf besproken op een tussentijdse vergadering met de wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever. Bij het couperen van beerputten, wordt de coupe op de kleinst mogelijk werkbare oppervlakte gezet opdat men de verschillende lagen goed kan onderscheiden en apart kan volgen.

- Begraving:

- Elk individueel graf wordt gefotografeerd.
- Urnengraven worden gecoupeerd door middel van het bemonsteren van de eerste helft van de spoorvulling in lagen van 5 of 10 cm. Deze monsters worden in grote emmers bijgehouden en pas gezeefd door de fysisch-anthropoloog. De coupe wordt gedocumenteerd in tekening en met foto. De urn wordt met inhoud gelicht en verpakt. De tweede helft wordt eveneens per laag uitgehaald en bemonsterd. Indien nodig wordt in meerdere verticale lagen gewerkt zodat een 3D registratie van het spoor ontstaat.
- Beenderpakgraven en combinaties van beenderpakgraven worden gecoupeerd en bemonsterd in lagen van 5 centimeter dik en vakjes van 10x10 cm. Het beenderblok zelf wordt *en bloc* gelicht.
- Brandrestengraven worden gecoupeerd als een gewoon spoor en integraal bemonsterd in emmers.
- Lijksilhouetten: al schavend verdiepen; het silhouet wordt gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 en beschreven.
- Gewone graven: de skeletten worden voorzichtig schoongemaakt, gefotografeerd langs hoofd- en voeteinde (zo verticaal mogelijk), ingetekend op schaal 1/10 (handmatig of via digitale 3D-fotografie met duidelijk zichtbare topografisch verankerde merktekens die in een digitaal plan kunnen

verschaald worden) en beschreven aan de hand van skeletfiches. Deze fiches worden ter beschikking gesteld door Onroerend Erfgoed (cf. minimumnormen art. 29, §1). Het skeletmateriaal dient ingezameld te worden in plastieken kisten, de resten de van linker- en rechterhand en de linker- en rechtervoet worden elk in een aparte plastieken kist bij het skelet bijgehouden. Het hoofd wordt volledig met de schedelinhoud en omringende aarde ingezameld.

De heropvulling van deze diepere sporen gebeurt conform de wetgeving rond bodemverzet en de afspraken met de opdrachtgever.

5.3.3. Stalen

Stalen worden steeds genomen volgens de bepalingen in de *Code Goede Praktijk*.

Er wordt een stelpost conservatie en natuurwetenschappelijk onderzoek voorzien. Stalen genomen in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek worden gewaardeerd (assessment). De vermoedelijke hoeveelheden kunnen – indien noodzakelijk – met 1,5 eenheid vermenigvuldigd worden.

In het kader van het onderzoek worden volgende waarderingen voorzien:

- 2 VH waardering dendrochronologie (determinatie en selectie van meest geschikte stamschijven)
- 3 VH splitsen en waarden macroresten (incl. verpakken en terugsturen gewaardeerd staal i.f.v. toevoeging aan vondstarchief)
- 3 VH waardering pollenstalen (incl. verpakken en terugsturen gewaardeerd staal i.f.v. toevoeging aan vondstarchief)
- 30 VH waardering crematie
- 5 VH röntgenopnames metaal (per plaat)

Analyses en dateringen:

Op basis van de resultaten van de waardering wordt, in overleg met de veldwerkleider, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding een analyseprogramma opgemaakt van de stalen die relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

- 35 VH ¹⁴C-datering(en) AMS (incl. uitselecteren geschikt fragment)
- 2 VH macroresten

- 2 VH pollenanalyse (minimaal 400 tellingen per staal)
- 2 VH datering(en) stamschijf d.m.v. dendrochronologie
- 1 VH archeozoölogie (eenheid 1 dag)
- 2 VH natuursteenidentificatie en herkomstbepaling op basis van uiterlijke kenmerken

De veldwerkleider bepaalt, samen met de erkende archeoloog, de noodzaak aan verder onderzoek.

5.3.4. Conservatie

De handelingen voor conservatie dienen steeds te gebeuren volgens de bepalingen in de Code Goede Praktijk.

De veldwerkleider, de erkende archeoloog en de conservator bepalen, eventueel in samenspraak met de wetenschappelijke begeleiding, welke vondsten worden geselecteerd voor conservatie. De veldwerkleider stelt een degelijk beargumenteerd voorstel tot selectie op.

In het kader van dit project worden volgende mogelijke conservaties voorzien:

- 5 VH conservatie aardewerk
- 5 VH conservatie metaal
- 2 VH conservatie glas

5.4. CRITERIA VOOR BEOORDELING

Het criterium voor het beoordelen van het bereiken van het onderzoeksdoel is de beantwoording van alle onderzoeksvragen. Indien bepaalde onderzoeksvragen niet beantwoord konden worden, dient dit te worden beargumenteerd.

5.5. CRITERIA VOOR UITZONDERINGSSITUATIES

De archeologische opgraving dient niet te worden uitgevoerd indien de geplande bouwwerken niet worden uitgevoerd.

5.6. SCHATTING VAN DE DUUR

Op basis van de oppervlakte van het opgravingsvlak, het benodigde grondverzet, de vermoedelijk lage tot matige sporendensiteit, de aanwezigheid van een grafveld en de

mogelijkheid tot het aantreffen van waterputten dient voor het veldwerk van dit onderzoek een termijn van zes weken gerekend te worden.

5.7. KOSTENRAMING

De kosten voor het onderzoek worden opgesplitst in vaste kosten en stelposten. De totale kost van de stelposten is afhankelijk van de nood aan verder onderzoek en is onderhavig aan de prijsstelling door de desbetreffende onderzoeksinstanties. Alle prijzen zijn in euro en exclusief BTW.

Veldwerk (+kraankost)	35000
Assessment	4500
Verwerking	4500
Rapportering	9000
Totaal	52000

Natuurwetenschappelijk onderzoek	45000
Conservatie	3000
Bemaling	2000
Totaal	50000

5.8. NOODZAKELIJKE COMPETENTIES

Voor het veldwerk wordt uitgegaan van minstens één veldwerkleider, één assistent-archeoloog, twee veldtechnici en één deeltijdse (assistent-)aardkundige. Voor de verwerking, het assessment en de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet. Het bodemkundige luik wordt beschreven door de (assistent-)aardkundige.

- Veldwerkleider. Hij/zij beschikt over:
 - o Minstens 240 werkdagen opgravingervaring, waarvan minstens:
 - o 120 werkdagen op landelijke sites uit de Romeinse tijd;
 - o Ervaring met brandrestengraven
- Archeoloog-assistent. Hij/zij beschikt over:
 - o Minstens 120 werkdagen opgravingervaring, waarvan minstens:
 - o 60 werkdagen op landelijke sites uit de Romeinse tijd;
 - o Ervaring met brandrestengraven

- (Assistent-)aardkundige:
 - Deze wordt deeltijds ingezet, teneinde de aardkundige aspecten van het archeologisch onderzoek te kunnen onderzoeken.
- Conservator:
 - De conservator wordt na afronding van het terreinwerk ingezet om de benodigde conservatiebehandelingen uit te voeren.
 - In voorkomend geval dient de conservator deeltijds ingezet te worden op het terrein om ter plaatse advies te geven aangaande de conservatie van bepaalde artefacten en eventueel reeds handelingen uit te voeren.
- Natuurwetenschapper:
 - De natuurwetenschapper wordt na afronding van het terreinwerk ingezet om de benodigde natuurwetenschappelijke onderzoeken uit te voeren.
 - In voorkomend geval dient een natuurwetenschapper deeltijds ingezet te worden op het terrein om ter plaatse advies te geven aangaan de staalname en gespecialiseerde handelingen.
- Materiaaldeskundige:
 - Een materiaaldeskundige dient enkel ingezet te worden wanneer de kennis binnen het bedrijf onvoldoende is om bepaalde materiaalcategorieën te beschrijven.
- Fysisch antropoloog:
 - Een fysisch antropoloog dient enkel deeltijds ingezet te worden wanneer menselijke resten en hun begravingomstandigheden onderzocht moeten worden.

5.9. RISICOFACTOREN

Tijdens de opgraving zal gewerkt worden met een kraan. Hierbij dienen volgende regels in acht genomen te worden:

- Er dienen duidelijke afspraken rond communicatie te worden vastgelegd tussen de kraanman en de overige werknemers.
- Wanneer de graafkraan in werking is dan zijn de volgende zones verboden voor voetgangers:
 - De zone rond de kraan (draaicirkel)
 - De uitgegraven zone pas betreden na toestemming van de kraanman.

- Het dragen van een helm is verplicht wanneer de graafkraan in werking is.
- Het is verboden de machine te benaderen wanneer deze in werking is.
- De graafkraan mag enkel door geschoolde personen bediend worden

Door de graafkraan zullen verschillende werkputten uitgegraven worden. Bepaalde plaatsen in deze zone worden door de archeoloog verder uitgegraven. Deze mogen nooit meer dan 2 m diep zijn, behalve wanneer beschermende maatregelen getroffen worden. Ook dient rekening gehouden te worden dat de persoon zich meestal gehurkt in een uitgegraven zone bevindt, een grotere hellingshoek verkleint de kans op instorten.

Diepe putten dienen voldoende te worden gesignaleerd en afgebakend.

5.10. BEWARING EN DEPONERING VAN ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

In het kader van het onderzoek dient de uitvoerende erkende archeoloog te beschikken over het archeologisch ensemble. Na afronden van het onderzoek dient dit archeologisch ensemble als geheel bewaard te worden.

De uitvoerder van het onderzoek sluit hiervoor een overeenkomst af met de opdrachtgever. Aangezien de site zich bevindt in het werkingsgebied van het Onroerenderfgoeddepot Waasland (Erfpunt) wordt deponeren in dit depot minstens opgenomen als mogelijkheid in de overeenkomst. Indien het archeologisch ensemble niet gedeponereerd wordt bij het Onroerenderfgoeddepot Waasland, worden minstens de gegevens van de bewaarplaats, een kopie van het eindverslag en de digitale plannen (DWG of shapefile) doorgegeven aan de depotverantwoordelijke (collectiebeheer@erfpunt.be).

5.11. RANDVOORWAARDEN

Het onderzoek vindt plaats binnen het werkingsgebied van de IOED Erfpunt. Omwille hiervan wordt wetenschappelijke begeleiding gevraagd aan de cel Beheer van Erfpunt (beheer@erfpunt.be).

De opgraving moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- de weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De veldwerkleider voorziet een scenario voor het geval de opgraving moet worden

uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden. Hierbij zijn maatregelen ter bescherming van kwetsbare contexten inbegrepen.

- de veldwerkleider een voorstel doet om de veldstrategie aan te passen indien de terreinomstandigheden dit vereisen.
- bij een langdurige opschorting (>1 maand) door de veldwerkleider maatregelen voorgesteld worden om de degradatie van alle aanwezige sporen tegen te gaan.
- de opgravingzone visueel en/of fysiek is afgescheiden van andere zones waar werken uitgevoerd worden.
- de veldwerkleider een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.
- de werf is ingericht conform de vigerende wetgevingen inzake arbeid, bodemverzet en veiligheid.
- er duidelijke afspraken zijn tussen de veldwerkleider en de opdrachtgever over:
 - wie de kraan levert;
 - wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast;
 - het terug dichten van de werkputten en herstel terrein;
 - communicatie met de pers.